

هفته سرنوشت‌ساز برای کارگران

۲۷ اسفند ۹۷، آخرین جلسه شورای عالی کار در سال جاری به منظور تعیین حداقل دستمزد کارگران در سال ۹۸ برگزار می شود. به نظر می رسد مانند امسال دستمزد کارگران بر اساس فرمول افزایش ترکیبی «رقم ثابت به اضافه درصد» تعیین شود.

به گزارش تسنیم، دویست و هشتاد و یکمین نشست شورای عالی کار سه شنبه ۲۱ اسفند ماه ۹۷ به منظور تعیین دستمزد ۹۸ کارگران با حضور وزیرکار و شرکای اجتماعی برگزار شده بود که پس ازشش ساعت چانه زنی به دلیل اختلاف نظر زیاد بین نمایندگان کارگران و کارفرمایان بدون تعیین دستمزد پایان یافت.در راستای تعیین دستمزد ۹۸، طی هفته های گذشته و در آغاز مذاکرات مقدماتی دستمزد «کمیتـه مزد شورای عالی کار» با هدف بررسی هزینه‌های ماهانه خانوار تشکیل جلسه داد و با توافق نمایندگان کارفرمایی و کارگری هزینه

زنگ خطر معیشت کارگران پیش روی دولت

معادله چند مجهولی مزد کارگران

محمد حقگو

روزنامه‌نگار اقتصادی

کار است با این تفاوت که امسال، نگرانی ها بیشتر است. سالی که در روزهای پایانی آن هستیم، جهش نرخ ارز به حداقل ۲/۵ برابر، قدرت خرید اقشار مزد بگیر به خصوص کارگران را به شدت کاهش داد به طوری که آخرین نرخ تورم نقطه به نقطه در بهمن ماه طبق گزارش مرکز آمار، ۴۲/۳ درصد شد.از سوی دیگر، کارفرمایان نیز با جهش قیمت مواد اولیه و تجهیزات تولید مواجه شدند. به طوری که مرکز یادشده، تورم تولید کننده در پاییز امسال نسبت به پاییز سال گذشته را ۵۶/۱ درصد اعلام کرد. بنابراین هم اینک کارگران انتظار دارند تا شورای عالی کار، سطح دستمزد را تا حدی افزایش دهد که کفاف حداقل های معیشت آن ها را بدهد.از سوی دیگر، کارفرمایان به شدت نگران این هستند که این افزایش دستمزد، به گونه ای نباشد که آن ها نتوانند تولید خود را حفظ کنند و به سطوح پایین تر تولید و سود منتقل شوند. در این میان، دولت هر دو نوع دغدغه را دارد از جمله حمایت از بنگاه های اقتصادی، حفظ سطح اشتغال، حفظ قدرت خرید کارگران و...

با این حال، به نظر می رسد مسائلی وجود دارد که در مجموع، حضور پررنگ تر دولت برای جبران کاستی های سطح دستمزد کارگران را ایجاب می کند. برای روشن تر شدن موضوع، با ادامه این مطلب همراه باشید.

● کارگران ناراضی اند

هم اینک دو عامل مرتبط از جمله عقب ماندگی مزدی کارگران از نرخ تورم باوجود حداقل دستمزدها و نیز عیان شدن فاصله معیشتی آنان با خط فقر، به نارضایتی کارگران منجر شده است. عقب ماندگی مزدی: کارگران در سال های اخیر همواره از «عقب ماندگی دستمزدها» گلایه داشته اند. به این معنا که باوجود رشد دستمزدها معیشت آن ها حفظ نشده و رو به پایین خزیده است. ماجرای این عقب ماندگی مزدی از سال های پس از جنگ تحمیلی شروع شده است. سال هایی که سیاست های تثبیت اقتصادی اجرا شد. آمارها نشان می دهند که به عنوان مثال در سال ۷۰، نرخ افزایش دستمزدها، بیش از ۴۰ درصد بیشتر از نرخ تورم بود که در ادامه این روند مثبت معکوس شده و به رغم پیشی گرفتن نرخ رشد دستمزد از تورم، باز جبران نشده است. در سال های ۹۰ و ۹۱ نیز با بروز تورم شدید بیش از ۲۱ و ۲۸ درصد و در مقابل، افزایش به ترتیب ۹ و ۱۸ درصد حداقل دستمزد، مجدد شوک جدیدی به معیشت کارگران وارد شد. در ادامه، کاهش و تک رقیمی شدن نرخ تورم در سال های اخیر، تا حدی به کمک کارگران شتافت. به طوری که تفاوت افزایش حداقل دستمزد کارگران با نرخ تورم، به بیش از ۹ درصد نیز رسید. جدول شماره یک این روند مثبت را به همراه تحولات در اقلام دستمزد کارگران در سال های اخیر نشان می دهد.

کرده است. دلیل منطقه بندی نقاط کشور، ساختارهای هزینه ای مشابه از نظر دو قلم اصلی مسکن و خوراکی بوده است. همچنین طبق تعریف، این خط معادل هزینه تامین ۲۱۰۰ کیلو کالری در هر روز برای هر فرد است. جدول شماره دو نتایج این پژوهش برای نقاط شهری را نشان می دهد. مقایسه خط فقر خانوار چهارنفره با دریافتی یک کارگر با دو فرزند که در جدول بالا (معادل یک میلیون و ۵۳۴ هزار تومان)، نشان می دهد که برای مناطق شهری، دریافتی این خانوارها، در دو خوشه ۳ و ۴ فاصله قابل توجهی با خط فقر دارد و زیر خط فقر است. در خوشه اول، این میزان، حالت تقریبا سربه سری دارد و تنها در خوشه دوم است که از خط فقر بالاتر است.

رشد اقتصادی ایران در سال ۲۰۱۸ منفی ۱/۵ و در سال ۲۰۱۹ منفی ۳/۶ درصد برآورد می شود. کشش ناپذیری کارفرمایان در افزایش دستمزدها تا حدی است که به گفته برخی از آن ها، در صورت تصویب رقم های بیش از حد توان بنگاه ها، بعید نیست آن ها به تعدیل منفی نیروی کار اقدام کنند.

● ۲ نکته درباره افزایش دستمزدها در سال ۹۸

هم اینک اگر چه افزایش دستمزدها برای سال آینده قطعی است اما دو نکته برای این افزایش را می توان مد نظر قرار داد. مواردی که همه از یک منشا سرچشمه می گیرند: ساختار متفاوت هزینه های تولید و مصرف در نقاط مختلف کشور.

الف) سهم دستمزد در قیمت تمام شده: این موضوع، عقلانی است که ساختار متفاوت تولید در رسته های مختلف، به کارگیری سطوح متفاوتی از نیروی کار را می طلبد. با این حال، به نظر می رسد امسال، افزایش هزینه اولیه بنگاه ها، به گونه ای بوده است که در برخی رسته ها، افزایش چند ده درصدی مزد هم شاید نتواند به گرد آن برسد. همین باعث شده است تا اصرار نمایندگان کارگری در خصوص رشد همگام تر حداقل دستمزدها با نرخ تورم شکل بگیرد. به طوری که خبرگزاری ایسنا به نقل از علی اکبر سیارمه، کارشناس حوزه کار، سهم دستمزد در هزینه های تولید را کمتر از ۱۰ درصد و خبرگزاری فارس به نقل از خدایی نماینده کارگران در شورای عالی کار، این رقم را زیر ۴ درصد اعلام کرده است. خدایی معتقد است: قیمت مواد اولیه در برخی بخش ها تا ۳۰۰ درصد افزایش یافته است؛ قطور افزایش ۳۰۰ درصدی مواد اولیه تحمل می شود اما با افزایش دستمزد کارگران مخالف اند؟!

ب) هزینه های متفاوت تولید، قیمت و مصرف در مناطق مختلف کشور: در این خصوص و از منظر کارفرمایان نیز باید اذعان کرد که سطح قیمت ها و هزینه های تولید در مناطق مختلف کشور، متفاوت است که نمونه آن در خط فقر متفاوت در چهار گروه منطقه شهری در کشور ذکر شد. مباحثی که به تازگی در خصوص «مزد منطقه ای» مطرح شده نیز مربوط به این موضوع است. با این حال و طبق آخرین خبرها، به نظر می رسد که این بحث برای سال آینده در ارتباط با افزایش

زندگی ماهانه یک خانوار با تعداد ۳/۳نفر، سه میلیون و ۷۶۰ هزار تومان تعیین شد، که یک میلیون و ۸۹ هزار تومان نسبت به هزینه ماهانه زندگی سال گذشته افزایش داشته است. در سال گذشته حداقل هزینه معیشت حدود دو میلیون و ۶۸۰ هزار تومان تعیین شده بود. بر اساس اطلاعات به دست آمده نمایندگان کارفرمایی پیشنهادهای افزایش درصد ثابت به حقوق پایه را ارائه دادند که نمایندگان کارگری ضمن مخالفت با این سناریو، پیشنهاد افزایش ترکیبی «رقم ثابت به اضافه درصد» را ارائه دادند.از آن جایی که سال ۹۷ نحوه تعیین دستمزد کارگران رقم ثابت و درصدی افزایش بود و امسال نیز حقوق کارکنان دولتی و دستگاه های اجرایی برای سال آینده به میزان «۴۰۰ هزار تومان به اضافه تا ۱۰درصد» افزایش یافت، به نظر می رسد که نحوه تعیین دستمزد کارگران نیز مانند امسال باشد.

دستمزدها، منتفی است.

● دولت و معادله چند مجهولی دستمزدها

باید اذعان کرد که دغدغه ها و مسائل پیش روی هر یک از طرف های کارگران و کارفرمایان، در جای خود قابل تامل است و به تنهایی، خودبه خود و در کوتاه مدت قابل حل نیست.

بدین ترتیب به نظر می رسد نقش دولت در جبران کاستی های دستمزد سال آینده جدی است. این نقش آفرینی را در کوتاه مدت، می توان عمدتاً ناظر به فضای کارگری بیان کرد. طی امسال و همزمان با جلب نظرها به سوی هدفمند کردن یارانه ها، از توزیع ۹۰۰ هزار میلیارد تومان یارانه عام و بی هدف در اقتصاد ایران توسط مقامات رسمی از جمله رئیس جمهور سخن گفته شد. همچنین هم اینک ۱۴ میلیارد دلار ارز یارانه ای برای کالاهای اساسی اختصاص یافته است که میزان یارانه آن حدود ۱۰۰ هزار میلیارد تومان می شود.

اگر چه دولت امسال برای تامین بسته حمایتی برای اقشار کم درآمد از جمله کارگران اقدام کرد اما با رقم های نجومی انواع یارانه ها در سال آینده می توان گفت که بسته های حمایتی دولت می تواند به صورت هدفمندتر در سال آینده تخصیص یابد. در این باره اگر چه وزارت رفاه، هم اکنون تخصیص هدفمندتر کالاهای اساسی را در برنامه های سال آینده خود قرار داده است اما باید تاکید کرد که خدمات رفاهی جبرانی دولت، صرفاً نباید محدود به کالاهای خوراکی اساسی شود. طبق آخرین برآوردهای مرکز آمار ایران در بهمن ۹۷، چهار قلم مسکن، خوراک، حمل و نقل و بهداشت به تنهایی بیش از ۷۸ درصد از هزینه خانوارها را به خود اختصاص داده است. این در حالی است که به عنوان مثال هم اینک بن نقدی و به خصوص حق مسکن کارگران در سال های اخیر بسیار ناچیز بوده یا به نسبت کل دریافتی کارگران تغییر زیادی نداشته است.

در خاتمه، با توجه به این که گفته می شود عمده قراردادهای کارگری با نرخ حداقل دستمزد و نه سطوح بالاتر مزدی بسته می شوند می توان گفت با تغییر سطح زندگی کارگران،ضمن ایجاد رضایتمندی در بخش بزرگی از جامعه، می توان قدرت خرید موثر این افراد را افزایش داد و چرخ بسیاری از بنگاه های اقتصادی داخل را به چرخش درآورد. البته همه این ها بستگی به همت دولت در سال آینده دارد.

طبق آخرین

بر آوردهای مرکز

آمار ایران در بهمن

۹۷، چهار قلم

مسکن، خوراک،

حمل و نقل و

بهداشت به تنهایی

بیش از ۷۸ درصد از

هزینه خانوارها را به

خود اختصاص داده

است. این در حالی

است که به عنوان

مثال هم اینک بن

نقدی و به خصوص

حق مسکن کارگران

در سال های اخیر

بسیار ناچیز بوده

یا به نسبت کل

دریافتی کارگران

تغییر زیادی نداشته

است

جدول شماره ۲	
خوشه	خط فقر خانوار چهار نفره
خوشه اول: استان های مرکزی، آذربایجان غربی، کردستان، بوشهر، هرمزگان، گیلان، اصفهان، همدان، زنجان، قزوین، مازندران، گلستان، لرستان، سمنان، خراسان شمالی، سیستان و بلوچستان و شهرستان تبریز، شهرستان اصفهان، شهرستان اهواز	یک میلیون و ۴۸۹ هزار تومان
خوشه دوم: استان های اردبیل، خوزستان، خراسان رضوی، فارس، خراسان جنوبی، چهارمحال و بختیاری، کهگیلویه و بویراحمد	یک میلیون و ۳۳۱ هزار تومان
خوشه سوم: استان های کرمانشاه، البرز، قم، تهران، شهرستان مشهد، شهرستان کرمانشاه، شهرستان کرج، شهرستان شیراز	یک میلیون و ۸۱۰ هزار تومان
خوشه چهارم: شهرستان تهران	دو میلیون و ۷۲۸ هزار تومان